

Зось-Кіор М.В. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування Потавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, м.Полтава

Хуторської П.О. – к.е.н., доцент кафедри економіки та управління підприємством

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

Саліхова М. Р. – магістрант Луганського національного аграрного університету, м. Харків

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. У статті розглядаються основні чинники, які визначають актуальність логістики, а саме: економічний, організаційно-економічний, інформаційний, технічний та способи державної підтримки процесів товароруку на сільськогосподарських підприємствах. Визначено фактори розвитку логістики в сучасних умовах.

Annotation. The article examines the main factors that determine the relevance of logistics, namely: economic, organizational, economic, informational, technical and forms of state support of the processes of distribution of agricultural enterprises. The factors of logistics development in modern conditions.

Ключові слова: логістика, логістична система, логістичні функції.

Key words: logistics, logistics system, logistics functions.

Введення. В сучасних умовах реформування національної економіки України та розвитку ринкових відносин перед керівниками сільськогосподарських підприємств виникають все більш складні завдання. Виникає потреба досягнення стабільності на продовольчому ринку в умовах посилення жорсткої конкурентної боротьби, зростають вимоги споживачів до якості товарів. Це формує об'єктивні передумови розвитку ефективної системи збуту, яка забезпечить швидкий рух продукції від виробника до споживача, а також створення оптово-роздрібною торгівлі при підприємствах, дозволяє здійснювати продаж продукції сільського господарства без посередників і вивчати споживчий попит. З метою забезпечення основних завдань підприємств сільського господарства (безперервне виробництво і постачання якісних і безпечних товарів) все більше виникає необхідність у використанні переваг маркетингу, логістики та впровадженні логістичних систем. На сьогодні взаємозв'язок логістики та маркетингу являє собою найкращий варіант системи управління в економіці. Обґрунтовуючи актуальність використання логістики, слід врахувати кардинальні зміни, що відбулися в останнє десятиліття в сфері реалізації готової продукції. До них можна віднести: перетворення ринку продавця в ринок покупця,

посилення конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання, поступове поширення концепції маркетингу з її «Орієнтацією на споживача» і як результат - зростання насиченості, ширини, глибини товарного асортименту, ускладнення прогнозування попиту, ріст матеріальних запасів, збільшення складських і транспортних витрат. Гостро постала проблема раціонального планування постачання, виробництва та збуту, які повинні бути орієнтовані на задоволення попиту з мінімальними витратами. Виникла необхідність у посиленні координації між взаємопов'язаними видами діяльності, тобто організацією виробництва, збуту, закупівель, зберігання і транспортування як єдиного матеріального потоку. Вирішення проблем, що виникли останнім часом, зв'язуються з поширенням використання концепції логістики.

Постановка завдання. Логістика є ефективним методом господарської практики. Наукові дослідження з конкретних економічних проблем можуть досягти потрібного рівня обґрунтованості і достовірності тільки з урахуванням особливостей існуючих виробничих відносин в суспільстві. Метою дослідження в даній статті є розгляд відповідності методів логістики характеру існуючих виробничо-господарських відносин підприємств.

Методологія. Еволюційні зміни в розвитку підприємств знайшли відображення у підходах до формування логістичних систем. У переважній кількості зарубіжних досліджень у визначеннях змісту і способів побудови логістичних систем упор робиться на формуванні та управлінні матеріально-технічними запасами, їх руху та зберіганні. Загострюється увага на виборі видів транспорту і найбільш оптимальних схем перевезення вантажів; організації та управлінні складським господарством; оптимізації управління замовленнями і обслуговування споживачів, різні аспекти логістики досліджували західні фахівці Д. Аакер, Р. Баллоу, Дж. Баурсокс, Р. Дж. Болт, Дж. Бушер, П. Друкер, Тобто Мате, Дж. Маги, Д. Уотерс та інші.

В пострадянській економічній літературі питаннями управління підприємствами на основі принципів, методів логістики займаються С. Гарнавенко, М. Нижній, А. Кальченко, А. Колобок, Тобто Крикавський, Ст. Ніколайчук, М. Окландер, Ю. Пономарьова, М. Радіонов, А. Тридід та інші [1-5]. Вивчення праць економістів, що займаються проблемами впровадження логістики в систему управління підприємствами, дозволяє зробити висновок про незавершеність формування її концепції та визначення важливості цієї сфери діяльності.

Результати дослідження. В умовах сучасного ринку сільськогосподарські підприємства все більше орієнтуються на споживача, що виявляється в їх прагненні до задоволення можливих потреб споживачів. Для конкретного споживача високий рівень якості певного виду продукції означає наявність такого поєднання споживчих властивостей, яка задовольняє його потреби. Одним з таких важливих властивостей є вартість продукції,

яка значною мірою залежить від витрат, пов'язаних з різними операціями і роботами. Зниження загальних витрат може бути досягнуто шляхом застосування концепції і принципів логістики в практиці діяльності підприємств. Ідеї логістики є принципово новими для більшості сільськогосподарських підприємств, менеджерів, технічних працівників. У зв'язку з цим доцільно зупинитися на основних положеннях логістики. Логістична діяльність носить інтегрований характер і простягається від моменту виникнення потреби в продукції і до моменту задоволення даної потреби. Логістика визначається як спільна діяльність різних підприємств по інтеграції всіх процесів, пов'язаних з досягненням мети їхнього бізнесу [3].

Логістичний менеджмент:

<p><u>Технологія:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • параметри продукту; • контроль якості; • техпроцеси; • техобслуговування обладнання • виробниче планування; • розміщення заводів; • закупівля матеріалів і компонентів 	<ul style="list-style-type: none"> • транспортування; • підтримка запасів; • обробка замовлень; • складування; • вантажо-переробка 	<p><u>Маркетинг:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • стандарти обслуговування; • ціноутворення; • упакування; • розміщення центрів розподілу і продажів • вивчення ринка; • формування попиту; • просування товару; • покращення продажів
--	---	--

Рис.1. Логістичні функції (інтеграційний підхід)

Всі функції і операції повинні плануватися, контролюватися і координуватися в цілому. Всі процеси, що протікають в рамках окремих функцій, узгоджуються один з одним і створюють, таким чином, резерви зниження загальних витрат. Основу інтегрованої системи логістики утворюють такі найважливіші сфери бізнесу, як закупівля сировини та матеріалів, виробництво, збут, потоки матеріалів, транспорт, інформація, фінанси, а також системи управління запасом, якістю, планування потреби в матеріалах та інші.

Рис. 2. Організаційна структура системи логістичного управління підприємством

Успіх підприємства залежить від результатів діяльності окремої компанії і від її партнерів - постачальників, дилерів, дистриб'юторів, перевізників, експедиторів тощо. Необхідність забезпечення взаємозв'язків різних завдань, функцій і процесів потребує

всезагальної, комплексного та інтегрованого підходу на основі принципів логістики. З підвищенням попиту на сільськогосподарську сировину, обумовленим збільшенням попиту на продовольчі товари, що з неї виробляються, ростуть ціни і на продукцію сільськогосподарських товаровиробників. В умовах такого зростання частка сільськогосподарських товаровиробників у ціні продуктів кінцевого споживання може навіть збільшитися, проте переробні підприємства продовжують утримувати маркетингову націнку на вже досягнутому, або навіть більш високому рівні, забезпечуючи собі велику прибутковість. Маючи ринкову владу, вони так ведуть цінову політику, щоб ціни на сільськогосподарську сировину зростали меншими темпами, ніж зростають ціни на ринку продовольства. Так, ціни на продукти харчування в грудні 2013 року зросли порівняно з груднем 2012 року на 12%, тоді як вартість транспортних послуг зросла за аналізований період на 10,8%, паливно-мастильних матеріалів - 20 % відповідно. Середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції в 2013 році сільськогосподарськими підприємствами України (крім малих) зросли за всіма видами продукції, зокрема: 1 т зернових і зернобобових реалізовували в середньому за 1531,6 грн. (без ПДВ, транспортних, експедиційних та накладних витрат), що на 39,5% більше порівняно з попереднім роком, ціна реалізації 1 т насіння соняшнику зросла на 64,7%, молока та молочних продуктів - на 52,5%, картоплі - в 2,3 рази [4]. Зростання цін на продукти харчування обумовлено як збільшенням середніх реалізаційних цін виробників сільськогосподарської продукції (вперше за останні три роки), так і зростанням цін на транспортно-заготівельні та інші витрати, що формують споживчі ціни. Значимість логістики в нашій країні ще не усвідомлена на належному рівні, особливо стосовно до сектору інформаційних послуг, аналізу загальних витрат і ризиків. Рівень організації та впровадження логістики на підприємстві - один з визначальних факторів його конкурентоспроможності.

Розвиток логістики крім прагнення підприємств до скорочення часових і грошових витрат, пов'язаних з рухом товарів, визначили наступні два фактори:

- ускладнення системи ринкових відносин і підвищення вимог до якісних характеристик процесу розподілу;
- створення гнучких виробничих систем. Значний вплив на розвиток логістики зробив перехід від ринку продавця до ринку покупців, що супроводжувався істотними змінами в стратегії виробництва і системах товароруку.

Крім вищевикладених факторів, що безпосередньо визначають розвиток логістики, необхідно відзначити і фактори, які створили можливості для цього:

1. Використання теорії систем і компромісів для вирішення економічних завдань;
2. Прискорення науково-технічного прогресу в комунікації;

3. Уніфікацію правил і норм з постачання товарів зовнішньоекономічної діяльності, усунення різного роду імпорتنих та експортних обмежень, стандартизацію технічних параметрів шляхів сполучення, рухомого складу і навантажувально-розвантажувальних засобів в країнах, що здійснюють інтенсивні світогосподарські зв'язки між собою.

Висновки. В умовах переходу економіки України до ринкових відносин значимість логістики зростає. Це підтверджується наступними висновками, які визначають актуальність логістики в сучасних умовах.

1. Економічний фактор. У сучасних умовах на перший план висувається пошук можливостей скорочення виробничих витрат і витрат обігу заради отримання прибутку. Логістика дозволяє пов'язати економічні інтереси виробника продукції і її споживача.

2. Організаційно-економічний фактор. В умовах ринку, у міру виникнення і розвитку нових організаційних форм, що реалізують процеси товароруку, все більшого значення набувають інтеграційні форми управління і координації, забезпечення логістичних процесів взаємодії підприємств-виробників, споживачів, посередників, складів і транспорту.

3. Інформаційний фактор. Ринкова економіка сприяє розвитку інформаційних зв'язків, які є причиною і наслідком ринкових відносин, взаємообумовлюють один одного. Інформатика найбільш тісно пов'язує ринок і логістику, оскільки її предметом, засобом і складовою логістичних процесів є інформаційні потоки.

4. Державна підтримка процесів товароруку. У сучасних умовах постає завдання регулювання процесів товароруку не тільки на рівні підприємств, але й у масштабах регіонів, а також в національному масштабі.

Список джерел:

1. Смиричинський Ст. Основи логістичного менеджменту / Смиричинський Ст., Смиричинський А. В. - Тернопіль: Економічна думка, 2003 - 239 с.

2. Комарницький В. М. Теоретичне обґрунтування організації логістики на підприємствах / І. М. Комарницький, Н.С. Питуляк // Регіональна економіка. - 2007 - № 4 - С. 61-68.

3. Организация и проектирование логистических систем / под ред. Н. П. Денисенко, П. Р. Левковца, К. И. Михайловой. - М.: Учебная литература, 2010 - 333 с.

4. Дані Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Окландер М. А. Логістична система підприємства / Окландер М. А.: Монографія. - Одеса: Астропрінт, 2004. – 234 с.